

**Tatabányai Törvényszék
Büntetés-végrehajtási Csoportja
Bv.178/2013/2.**

A Tatabányai Törvényszék büntetés-végrehajtási bírója Tatabányán, 2013. október 31. napján meghozta a következő

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	III/163h -o/ 2013.
Érkezett:	2013 NOV 07.
Példány:	6
Melléklet:	1 bírósági értekezés
Kezelőiroda:	P

v é g z é s t:

Dudás Attila

1981. április 4. napján született

10. ½. elítélt tekintetében

a fenti ügyszámon büntetés végrehajthatóságának kizártságát elévülés okán megállapító jogerős bírósági határozat felülvizsgálata iránt folyamatban lévő eljárást

felfüggeszti,

és az Alkotmánybíróságnál kezdeményezi a Kúria 2/2013. Büntető jogegységi határozatának Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát, valamint javasolja annak alaptörvény-ellenessége megállapítását, és a határozat teljes megsemmisítését.

A végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s:

Az Esztergomi Városi Bíróság 2005. április 27. napján jogerős 1.B.691/2004/8. számú ítéletében ittas járművezetés vétsége miatt 40 nap közérdekű munka büntetést szabott ki az elítélttel szemben.

A Komárom-Esztergom Megyei Bíróság büntetés-végrehajtási bírója Bv.219/2005/8. számú, 2007. március 2. napján jogerős végzésében kijelölte a munkáltatót. A Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség B.242/2007/3. szám alatt indítványt tett a hátralévő 12 nap szabadságvesztésre történő átváltoztatására, tekintettel arra, hogy az elítélt 2008. június 8. után munkavégzésre nem jelentkezett és távolmaradását nem mentette ki. Az elítélt meghallgatására azonban nem volt lehetőség, tekintettel arra, hogy tartózkodási helye ismeretlenné vált, ezért a felkutatása érdekében a bv. bíró 2009. december 7. napján elfogatóparancs kibocsátásáról intézkedett, amely 2013. január 29. napjáig történt visszavonásáig eredményre nem vezetett.

További érdemi intézkedés az ügyben nem történt, ezért az Esztergomi Járásbíróság 2013. február 14. napján jogerős 1.B.691/2004/14. számú végzésében megállapította, hogy a 2012. december 7. napján bekövetkezett elévülés miatt a közérdekű munka végrehajthatósága kizárt.

A Komárom-Esztergom Megyei Főügyészség a Kúria 2/2013. Büntető jogegységi határozatára hivatkozással indítványozta, hogy a bíróság a Bv. tvr. 14/A. §-ában meghatározott eljárásban, a büntetés végrehajtását kizáró okot megállapító elsőfokú határozatot helyezze hatályon kívül, és állapítsa meg, hogy a közérdekű munka büntetés végrehajtását érdemben folytatni kell.

A bíróság álláspontja szerint az ügyészségi indítvány alapjául szolgáló 2/2013. Büntető jogegységi határozat alaptörvény-ellenes, ezért a Be. 266.§ (1) bekezdés b.) pontja alapján az eljárást felfüggesztette, és a 2011. évi CLI. törvény az Alkotmánybíróságról (továbbiakban: Ab. tv.) 25. §

(1) bekezdésében foglalt eljárást kezdeményezi az Alkotmánybíróságnál, figyelemmel az Ab. tv. 37.§ (2) bekezdésére, és a fenti szakasz alapján alkalmazandó Ab. tv. 41.§ (1) bekezdésében meghatározott jogkövetkezmény megállapítására tesz indítványt.

A bíróság szerint a jogegységi határozat, az Alaptörvény alábbi rendelkezéseibe ütközik:

Alapvetés:

B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.

Q) cikk (2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.

Szabadság és felelősség:

I. cikk (1): AZ EMBER sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani. Védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége.

(2): Magyarország elismeri az ember alapvető egyéni és közösségi jogait.

II. cikk: Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.

XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

A Kúria az 1979. évi 5. tvr. (továbbiakban: Btké.) 6.§ (1) bekezdésére hivatkozással - mely szerint az 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) büntetés elévülésére vonatkozó rendelkezéseit (67-68. §) a hatálybalépése előtt jogerősen kiszabott büntetésre is alkalmazni kell - jutott arra az álláspontra, hogy a 2010. május 1. napja előtt elkövetett bűncselekmények miatt jogerősen kiszabott közérdekű munka, illetve pénzbüntetés, amennyiben az elévülés időpontja 2010. május 1. napját követően következett be, az elkövetéskor irányadó három éves elévülési idő helyett öt év alatt évül el.

A Kúria szerint a Btké. hivatkozott szabálya valamennyi Btk. módosítás esetén irányadó, ha a jogalkotó a módosításhoz kapcsolódóan az eddigiektől eltérő hatályba léptető rendelkezést nem hoz. Ez az álláspont azonban a törvényszék álláspontja szerint téves. A Btké. hivatkozott jogszabályhelye a Btk. hatálybalépése előtt kiszabott büntetések és elrendelt intézkedések alcím alatt található, illetve a 6. § (2) bekezdése is azt deklarálja, hogy a Btk. hatálybalépése előtt, a korábbi jogszabály alapján bekövetkezett elévülés hatálya érintetlen marad. A tvr-hez fűzött miniszteri indokolás is azt tartalmazza, hogy mivel a Btk. szabályai nem térnek el a korábbi, az 1961. évi V. törvényben foglalt szabályoktól, csupán kiküszöbölik annak egyik hibáját, indokolt, hogy egységesen a Btk. szabályai érvényesüljenek, így ezen szakasz olyan jellegű kiterjesztő értelmezése, mely szerint ebbe a körbe sorolja a későbbi Btk. módosításokat is, sérti a jogbiztonság elvét.

A bíróság álláspontja szerint a Kúria jogegységi határozatában foglaltak, mind büntető anyagi, mind pedig eljárásjogi szempontból is, az Alaptörvény fenti rendelkezéseibe ütköznek, az alábbi indokok miatt:

A Kúria döntése a bíróság álláspontja szerint a jogbiztonság, ezen keresztül a jogállamiság Alaptörvénybe foglalt követelményébe ütközik, az elítelt vonatkozásában pedig sérti annak alapvető jogait, az emberi méltóságot, az egyenlő bánásmód, valamint a törvény előtti egyenlőség követelményét.

Az Alkotmánybíróság 9/1992. (I.30.) AB határozatában kifejtette, hogy „a jogállam nélkülözhetetlen eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság az állam - és elsősorban a jogalkotó - kötelességévé teszi annak biztosítását, hogy a jog egésze, egyes részterületei és az egyes jogszabályok is világosak, egyértelműek, működésüket tekintve kiszámíthatóak és előreláthatóak legyenek a norma címzettjei számára. Vagyis a jogbiztonság nem csupán az egyes normák egyértelműségét követeli meg, de az egyes jogintézmények működésének kiszámíthatóságát is.”

A 11/1992. (III.5.) AB határozatban az Alkotmánybíróság a bűncselekmények elévülése tekintetében úgy foglalt állást, hogy „1. A már elévült bűncselekmények újból büntethetővé tétele alkotmányellenes. 2. A még el nem évült bűncselekmények törvényi elévülési idejének meghosszabbítása alkotmányellenes.”

Ezt a következőkkel indokolták:

„A jogállam alapvető eleme a jogbiztonság. A jogbiztonság - többek között - megköveteli a megszerzett jogok védelmét, a teljességbe ment, vagy egyébként véglegesen lezárt jogviszonyok érintetlenül hagyását, illetve a múltban keletkezett, tartós jogviszonyok megváltoztathatóságának alkotmányos szabályokkal való korlátozását. Mint azt az Alkotmánybíróság a 10/1992. (II. 25.) AB határozatában kifejtette, a jogszabály alkotmányellenességének következményét elsősorban a jogbiztonságra figyelemmel kell levonni. Ez a követelmény vonatkozik az alkotmányellenes jogszabály hatályon kívül helyezésének időpontjára, s még inkább az annak alapján keletkezett jogviszonyokra. Az egyes jogviszonyok és jogi tények ugyanis önállósulnak az alapulfekvő normától, és annak sorsát nem osztják automatikusan. Ellenkező esetben minden jogszabályváltozás a jogviszonyok tömegének felülvizsgálatával járna. A jogbiztonság elvéből főszabályként az következik, hogy lezárt jogviszonyokat sem jogszabállyal, sem jogszabály hatályon kívül helyezésével -származzék ez akár a jogalkotótól, akár az Alkotmánybíróságtól - nem lehet alkotmányosan megváltoztatni.

Kivétel ez alól az elv alól csak akkor engedhető meg, ha azt a jogbiztonsággal konkuráló más alkotmányos elv elkerülhetetlenné teszi, és ezzel nem okoz céljához képest aránytalan sérelmet. Ilyen kivétel például a jogerősen lezárt büntetőeljárások felülvizsgálata az elítelt javára, ha az eljárás később alkotmányellenessé nyilvánított jogszabály alapján folyt. Ezt az alkotmányos büntetőjog követeli meg. ...

A lezárt jogviszonyok kímélete szempontjából nem lehet különbséget tenni aszerint, hogy az alapul fekvő jogszabály miért és mikor lett alkotmányellenes. A törvényhozót minden jogviszonnyal kapcsolatban kötik a visszaható hatályú törvényhozás korlátai; az Alkotmánybíróságot pedig még ennél is jobban korlátozza az, hogy az Alkotmány hatálybalépése előtti időre még a norma tartalmi alkotmányellenességét sem állapíthatja meg.

A jog és a jogviszonyok visszamenőleges megváltoztatására csak igen korlátozott lehetőség van. Az alkotmányellenesnek nyilvánított jogszabályok által teremtett helyzetet a jövőre nézve, új jogalkotással lehet alkotmányosan orvosolni.”

„Az elévülés ténykérdés, de jogi tények határozzák meg. Egyedül a bíróság állapíthatja meg jogerősen, azaz az ügyre és mindenkre irányadóan, hogy egy adott bűncselekmény büntethetősége elévült-e. Ennek megállapítása során az elévülési időre, és folyásának számítására az **elkövetéskor hatályos törvény irányadó, kivéve, ha az elbíráláskor annál az elkövetőre nézve kedvezőbb szabály van hatályban.** A törvényhozó egyetlen alkotmányos lehetősége arra, hogy adott

bűncselekmények büntethetőségének elévülésébe beleszóljon, az, hogy kedvezőbb szabályokat állapít meg. Ellenkező hatást célzó rendelkezései viszont az alábbiak szerint más-más okból alkotmányellenesek attól függően, hogy az elévülési idő letelte már, vagy még nem.

....

Ha tehát az elévülés beállt, az elkövetőnek alanyi joga keletkezik arra, hogy ne lehessen megbüntetni. Ez az alanyi jog annak következtében nyílik meg, hogy a másik oldalon az állam büntető igénye megszűnt, ha eredménytelenül telt le az az idő, amelyet a törvényben büntető hatalmának gyakorlására, az elkövető üldözésére és megbüntetésére magának szabott. A jogban való bizalom elve feltétlenül megköveteli azt, hogy ha egyszer valamely büntethetőséget megszüntető ok megvalósult, akkor a bűncselekményt ne lehessen újabb törvénnyel ismét büntethetővé tenni. Közömbös, hogy a büntethetőséget milyen jogi technikával vezetik be ismét - elévült bűncselekmény esetén az elévülés újraindításával, nyugvási vagy félbeszakítási okok utólagos törvényi megállapításával -, ennek alkotmányossága ugyanazon megítélés alá esik, mintha a törvény utólag tenne büntetendővé olyan cselekményt, amely az elkövetéskor nem volt bűncselekmény. Az elévült bűncselekményt ugyanis - mivel az állam büntető igénye elenyészett - a büntethetőség szemszögéből ettől kezdve úgy kell tekinteni, mintha eredetileg sem állt volna fenn büntethetősége.

A már elévült bűncselekmény elévülése nem kezdődhet meg ismét. Ez összhangban áll azzal, hogy az Alkotmány kifejezett büntetőjogi szabályai is mind az állam büntető hatalmát tartják korlátok között, s sosem telepítik a szabályok betartásával (sőt azok miatt) sikertelenül maradt bűnüldözés terhére az elkövetőre. Ahogy az ártatlanság védelme nemcsak az ártatlant védi, úgy az elévülés is attól függetlenül megszünteti a büntethetőséget, hogy miért nem üldözték a bűnöst; az állam mulasztása nem eshet az ő terhére.

(...) A már elévült bűncselekmény újból büntethetővé tételét elrendelő törvény tehát ellentétes az Alkotmány 2. § (1) bekezdésével, mert sérti a jogbiztonságot, illetve mert áttöri az állam büntető hatalma korlátozottságának elvét, s végül ellentétes az 57. § (4) bekezdésével is, mivel visszaható hatállyal tesz büntethetővé cselekményeket.

(...) **Az elévülés intézménye nem nyújt garanciát arra, hogy a büntethetőség előre meghatározott időn belül valóban megszűnik, azt azonban biztosítja, hogy az elévülési idő számításának szabályai ne változzanak az elkövető terhére az elévülési idő folyása alatt.** Ez következik abból, hogy az állam büntető hatalmának az elbíráláskor is ugyanazon korlátok között kell maradnia, mint az elkövetéskor."

Kétségtelen tény, hogy a fent idézettek bűncselekmény, és nem büntetés elévülése tekintetében mondta ki az Alkotmánybíróság, azonban a bíróság álláspontja szerint a két jogintézmény azonos mértékű védelmet igényel. Mindkettő az elkövető jogi helyzetét alapjogi szinten érinti, hiszen a büntetőjogi felelősségre vonás során sor kerülhet az elkövető személyes szabadságának elvonására (pl.: előzetes letartóztatás), amennyiben pedig a büntetés végrehajtását kizáró ok nem áll fenn, azt végre kell hajtani, így előfordulhat, hogy a szabad mozgáshoz, tartózkodási hely szabad megválasztásához való joga (pl.: közérdekű munka végrehajtása során, vagy pénzbüntetés fogházbüntetésre történő átváltoztatása esetén) korlátozva lesz.

A fentiekre tekintettel, az ügyességgel ellentétben a bíróság határozott álláspontja az, hogy a fenti AB határozatok relevánsak a jelen ügyben is, figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság ezekben értelmezte, illetve bontotta ki a jogbiztonság, jogállamiság általános kritériumait, ami a jogegységi határozat Alaptörvénnyel való összeegyeztethetőségének kérdését is alapvetően befolyásolja, különösen, ha azt a tényt kihangsúlyozzuk, hogy a részletezett alkotmányossági garanciáknak a

jogalkotásban kell érvényesülniük, jelen esetben pedig a jogbiztonság sérelmét egy jogegységi határozat okozza.

Ezen a tényen a negyedik Alaptörvény módosítás sem változtat - amely a korábbi alkotmánybíróági határozatok hatályvesztését kimondta -, hiszen a jogállamiság, és a jogbiztonság követelménye továbbra is fennáll az államszervezet működésével, illetve a jogszabályokkal kapcsolatban.

A Kúria ezen felül nem csak a jogbiztonság követelményével, hanem a jogalkotó akaratával is szembemegy, hiszen a 2010. május 1. napján hatályba lépő módosításhoz fűzött miniszteri indokolás szerint:

„A törvény a közérdekű munka és a pénzbüntetés három éves elévülési idejét öt évre emeli. Ez az elévülési idő összhangban van a szabadságvesztés büntetés, valamint az eltöltő jellegű szankciók (foglalkozástól, járművezetéstől eltiltás, kiutasítás, közügyektől eltiltás, kiutasítás), illetve a szabadságvesztés legrövidebb elévülési idejével. **A törvény nem az állami büntetőigény érvényesíthetőségének szélesítése miatt emeli fel az elévülési időt**, hanem a szükséges koherencia megteremtése érdekében.”

A jogbiztonsággal összefüggő alkotmányossági aggályok még inkább tetten érhetők, ha a Kúria jogi álláspontját az érintett elítéltek jogi helyzetéből vizsgáljuk meg.

A jogegységi határozat alapján több olyan eset is van a gyakorlatban, hogy két elítélt, azonos tárgyi súlyú bűncselekmény miatt kiszabott, azonos nemű és mértékű büntetése - az ítélet végrehajtása érdekében eljáró hatóságok „gyorsaságától” függően - az egyik elítélt esetében három, míg a másikonál öt év elteltével évül el.

Az elítéltek esetében alkalmazandó elévülési szabály megválasztása a végrehajtást félbeszakító intézkedés - az ügyek nagy részében akár az elfogatóparancs kibocsátásának - időpontjától függ. Tehát, ha az ügyben 2007. május 1. napját megelőzően bocsátották ki az elfogatóparancsot, akkor három év, ha később, akkor öt év alatt évül el a büntetés.

Nyilvánvaló, hogy a büntetések elévülési ideje esetenként más és más, adott esetben jelentős időeltéréseket is mutathat, még a fenti azonosságokkal rendelkező elítéltek vonatkozásában is.

Jelen esetben azonban nem erről van szó. A Btk. ugyanis felsorolja mind a bűncselekmény, mind a büntetés elévülésének szünetelését, félbeszakítását eredményező jogi tényeket, ezek között azonban nem szerepel a Kúria jogegységi határozata.

A jogegységi határozat a fenti azonosságokkal rendelkező elítéltek vonatkozásában tehát sérti az Alaptörvény Szabadság és felelősség XV. cikk (1) bekezdésében foglalt törvény előtti egyenlőség, a II. cikkébe foglalt emberi méltóság, illetve egyenlő bánásmód követelményét is, hiszen az azonos helyzetben lévő, homogén csoportot alkotó személyek között alaptalanul, másik alkotmányos alapjog védelmére hivatkozás nélkül - törvényi felhatalmazás hiányában - tesz a csoport tagjai között indokolatlanul különbséget.

Ráadásul az érintettek jogi helyzetének esetleges - negatív irányú - változása azon a tényen alapul, illetve múlik, hogy az eljáró hatóságok milyen gyorsan jártak el a büntetés végrehajtása során, ami szintén a jogbiztonság ellen hat.

A törvény előtti egyenlőség követelményének megsértése által az Alaptörvény Alapvetés Q) cikk (2) bekezdése is sérül, mivel ezt az állampolgári jogot az Európai Unió Alapjogi Chartája III. Cím Egyenlőség fejezet 20. cikke is biztosítja.

A jogbiztonsággal kapcsolatos további alkotmányos aggály abból fakad, hogy jelen ügyben - illetve a többi ügyészi indítvánnyal érintett ügyben is - az első fokon eljáró bíróságok jogerősen megállapították - elévülés miatt - a büntetés végrehajthatóságának kizártságát, tehát a jogegységi határozat jogerős határozatok hatályon kívül helyezésére, és a büntetés végrehajtásának elrendelésére teremt jogalapot, visszamenőleges hatállyal, hiszen a jogegységi határozat a 2010. május 1. napját megelőzően elkövetett cselekmények miatt kiszabott jogerős büntetések vonatkozásában alkalmazható.

A jogbiztonság fontos eleme a lezárt jogviszonyok, jogerősen elbírált ügyek megváltozhatatlanságát biztosító anyagi, illetve alaki kötőerő léte is, sőt a 11/1992. (III.5.) AB határozat szerint - utalva itt is arra, hogy ez a határozat is a bűncselekmény büntethetőségének elévülése tárgyában született - „ha az elévülés bekövetkezett, a büntethetőség kizárása alanyi jogként illeti meg az elkövetőt.”

Az Alkotmánybíróság a jogerős határozatok jogszerű megváltoztathatóságát kizárólag az elítélt javára, és csak alkotmányellenes jogszabály alapján folyt eljárásban hozott határozatok tekintetében tartotta megengedhetőnek.

A Legfelsőbb Bíróság EBH.2008.1855. számú határozatában ezzel ellenkező álláspontra jutott, hiszen kimondta, hogy a büntetés végrehajthatósága kizártságát megállapító bírósági határozatnak nincs anyagi, és alaki jogereje, ilyen hatás ugyanis csak a jogerős ügydöntő határozathoz fűződik, így a bíróság azt újabb tények, adatok felmerülése esetén hivatalból, vagy indítványra is megváltoztathatja.

A fenti EBH alapján a jogerős bírósági ítéleten kívül bármelyik végzés különleges eljárásban, vagy a büntetés végrehajtása során hozott határozat időbeli korlát nélkül felülvizsgálható, megváltoztatható, akár az elítélt hátrányára is, úgy, hogy a Legfelsőbb Bíróság álláspontja szerint sincs tételes jogi szabályozás arra, hogy az eljárásra melyik bíróság rendelkezik hatáskörrel, sőt ezen felül még az sem állapítható meg, hogy ilyen eljárás egyáltalán létezik.

A bíróság álláspontja szerint a jogbiztonság követelményét sérti ez az álláspont, hiszen a jogállamiság kritériumának csak az a büntetőjogi szabályozás felelhet meg, amelyik alapján - **a jogszabályokból** - egyértelműen megállapítható és eldönthető, hogy egy jogerős határozat milyen időintervallumon belül, ki által, milyen mértékben, és milyen eljárásban vizsgálható felül.

Megjegyezve azt is, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (2) bekezdése is kimondja, hogy jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, már megállapított kötelezettséget nem tehet terhesebbé, nem vonhat el, vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé. A törvényben foglalt eljárási rendnek sem felel meg az az eljárás, hogy a Kúria jogértelmezéssel, törvényben nem nevesített hatásköröket állapít meg a bíróságok számára, amelynek eredményeképpen az elítéltek hátrányára jogerős határozatok felülvizsgálatára kerül sor.

Az a tény, hogy az Alaptörvény szerint a jogegységi határozat kötelező a bíróságokra nézve azt eredményezi jelen esetben, hogy a büntetés-végrehajtási bíró a 2/2013. BJE-vel ellentétes döntést nem hozhat akkor sem, ha annak az elévülésre vonatkozó megállapításaival nem ért egyet, ez pedig sérti a bírói függetlenség követelményét.

A jogegységi határozat ráadásul ellentétes az 1/2011. (VI.1.) Büntető jogegységi határozatban foglaltakkal is, hiszen az – szintén a 2009. évi LXXX. törvény által 2010. május 1-jével bevezetett változásokkal összefüggésben – a kényszergyógykezelés tekintetében kimondta, hogy az átmeneti rendelkezés hiányára tekintettel nincs törvényes lehetőség a módosított Btk. rendelkezés visszaható hatályának kimondására. Megjegyezve azt, hogy a Btké. 7.§-a (átmeneti rendelkezésként) a jelen ügyszőhöz hasonlóan rendelkezik a folyamatban lévő kényszergyógykezelésekről.

A 11/1992. AB határozat 4. pontja kimondta, hogy „nyugvási vagy félbeszakítási oknak visszaható hatályú törvénnyel való megállapítása alkotmányellenes.”

Az Alkotmánybíróság fenti álláspontja szerint „a törvényhozót minden jogviszonnyal kapcsolatban kötik a visszaható hatályú törvényhozás korlátai”, sőt ezen túllépve kimondja, hogy „a jogviszonyok igazságtalan eredménye (...) önmagában nem érv a jogbiztonsággal szemben.”

A jogegységi határozat szerint a visszaható hatály tilalmáról szóló Btk. 2.§-a jelen jogkérdésben nem alkalmazandó, hiszen az a bűncselekmények elbírálásakor alkalmazandó jogszabály tekintetében tiltja a visszaható hatályt.

Szükséges azonban itt megjegyezni, hogy a 11/1992. (III.5.) AB határozatban a Btk. 2.§-a kapcsán az Alkotmánybíróság azt is kifejtette, hogy „a bíróság az elkövetéskor hatályos törvény szerint bírálja el a bűncselekményt (állapítja meg a büntetőjogi felelősséget, nyilvánít bűnössé, ítélt el), a büntetést is eszerint szabja ki, kivéve, ha új törvény lépett hatályba, amely enyhébb elbírálást tesz lehetővé, vagy a cselekmény már nem bűncselekmény, és így nem büntetendő. Ezt követeli meg a visszaható hatály tilalmát magában foglaló **jogbiztonság elve** (előre láthatóság, kiszámíthatóság), amely a jogállamiságból folyik és **amelynek logikus előfeltétele a törvény elkövetéskori megismerhetősége** (Btk. 2. §).”

A bíróság álláspontja szerint a jogegységi határozatnak nem csak a rendelkező része, hanem az indoklása is aggályos.

A Btké. hivatkozott rendelkezése ugyanis rendszertanilag a II. fejezet, az átmeneti rendelkezések között, az I. Cím „A Btk. hatálybalépése előtt kiszabott büntetések és elrendelt intézkedések” elnevezésű részében szerepel.

A Btké. 6.§ tekintetében megállapítható, hogy az a Btk. hatályba lépéséhez kötődik, annak célja kizárólag az átmenet zökkenőmentes biztosítására irányult, az akkor jogerősen kiszabott büntetések tekintetében folyamatban lévő elévülések megítélésében teremtett tiszta helyzetet.

A fentieket támasztja alá a Btké. hivatkozott szakaszához fűzött – hatályba lépéskori - miniszteri indoklás is, amely szerint „a Btk.-nak a büntetés elévülésére vonatkozó rendelkezései - a próbaidőre felfüggesztett büntetés elévülésére vonatkozó szabály kivételével - megegyeznek a korábbi szabályozással.(...) **Mivel a Btk. szabályai nem térnek el a korábbi szabályoktól, csupán kiküszöbölik annak egyik hibáját, indokolt, hogy egységesen a Btk. szabályai érvényesüljenek.** Ezt mondja ki az (1) bekezdés. A (2) bekezdés kizárja a jogvesztő visszaható hatályt.”

Az idézett mondat nyelvtani értelmezése sem vezethet más eredményre, hiszen a jogszabály szövege konkrétan nevesíti, hogy „a Btk. -nak” ide vonatkozó rendelkezéseiről van szó, márpedig a Btk. hatálybalépésére 1979. július 1. napján került sor, ezért a 6.§ is kizárólag az ezt megelőzően kiszabott, jogerős büntetések elévülésére alkalmazható.

A szakasz 1979. július 1-je óta változatlan tartalommal van hatályban, a fenti értelmezésekből kitűnik, hogy az átmeneti rendelkezés a Btk. hatálybalépéséhez kötődik, az álláspontom szerint tehát

a 2010. május 1. napján bekövetkezett jogszabályváltozásokra - függetlenül attól, hogy volt-e a jogszabályváltozáshoz kapcsolódóan újabb átmeneti rendelkezés, vagy sem – nem alkalmazható.

A fentiekből következik, hogy a jogegységi határozatban a Kúria az eljárás tárgyát képező jogkérdést analógia alkalmazásával döntötte el, hiszen az 1979. július 1. napja előtt jogerősen kiszabott büntetések elévülésére vonatkozó szabályokat rendel alkalmazni a 2010. május 1. napján hatályba lépő változásokkal érintett büntetések elévülése tekintetében is.

A határozatban kifejtettek alkalmazása valamennyi érintett elítélt esetében hátrányos következményekkel jár, hiszen az érintettek a büntetés jogerős kiszabásakor három éves elévülési idővel „számolhattak”, míg a jelen állás szerint a jogerős büntetésük 5 év alatt évül el.

Az analógia tilalma a büntetőjog egyik alapelve, annak megsértése, túl azon, hogy a jogszabály kiszámíthatóságára vonatkozó követelményt is sérti – ha az az elítéltekre nézve hátrányos eredményre vezet – önmagában is megalapozhatja a határozat alaptörvény ellenességét.

A Bv. tvr. 2013. július 1. napján bekövetkezett módosulása okán az elévülés megállapítása a bv. bírósághoz tartozik. Az ügyészség erre tekintettel a bv. bírónál indítványozta a jogerős határozat felülvizsgálatát, kizárólag a jogegységi határozatra hivatkozással.

Jelen állás szerint, tehát a bv. bírónak egy 2013. február 14. napján jogerős – nem saját hatáskörében hozott - járásbírói határozatot kellene hatályon kívül helyeznie, és új végzés meghozatala mellett a végrehajtás folytatását elrendelnie, – a bíróság álláspontja szerint – anyagi, és eljárásjogi szabály hiányában, pusztán a Kúria jogértelmezésére támaszkodva. Erre a Bv. tvr. 14/A. §-a nem ad jogi alapot annak ellenére sem, hogy a büntetés-végrehajtási bírósághoz sorolja a büntetés végrehajthatósága kizártságának megállapítását, elévülés jogcímén, azonban ez nem eredményezheti korábbi jogerős bírósági végzések hatályon kívül helyezését.

Az Alaptörvény T) cikk (2) bekezdése nem tartalmazza a jogegységi határozatot a jogszabályok felsorolásánál, azonban a 25. cikk (3) bekezdése, amely a bíróságról szóló rendelkezések között található, kötelező érvényűvé teszi a Kúria jogegységi határozatát a bíróságokra nézve. Ezt mondja ki egyebekben a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 42. § (1) bekezdése is.

A fent hivatkozott, és vizsgált Alkotmánybírói döntésekből kiolvasható, hogy a jogbiztonság követelményének csak olyan jogszabály felelhet meg, ami már a cselekmény elkövetésekor ismert, az elkövetők számára megismerhető, világos, kiszámítható, és egyértelmű.

Tekintettel arra, hogy jelen esetben ezt a kötelező érvényű határozatot a Kúria alkotta meg – a fent részletezett analógia alkalmazásával – a hatálybalépéshez képest három évvel később, a jogbiztonság, ezen keresztül a jogállamiság (Alaptörvény Alapvetés: A) cikk (1) bekezdés, Q) cikk (2) bekezdés követelménye), valamint az elítéltek fent részletezett alapvető jogai (Szabadság és felelősség: I. cikk (1) és (2) bekezdései, II. cikk, XV. cikk (1) bekezdés) többszörösen sérülnek, ezért a bíróság álláspontja szerint indokolt a határozat megsemmisítése.

A fellebbezési jogot a Be. 276. §(1) bekezdésének c) pontja zárja ki.

Tatabánya, 2013. október 31.

A kiadmány hiteléül:

dr. Csorba Zsolt Ödön s.k.

bv. bírósági elnök